

KAN GRUNDTVIG OG GLOBALISMENS ÅND FINDE MELODIEN SAMMEN?

Med fællessang og foredrag ville Grundtvig skabe en dansk folkeånd. Projektet var nationalt. I dag har vi mindre brug for Grundtvig og mere brug for en verdensåben grundtvigianisme, der kan løse samtidens grænseoverskridende problemer. Vi savner derfor nye sange, som kan inspirere os til at synge sammen med andre end vores egne.

Af CLAUS HOLM,
instituttleder, DPU, Aarhus Universitet

Den internationale arbejderbevægelses revolutionære kampsang *Internationale* forfægter international solidaritet. Men sangen siger ikke den danske venstrefløj meget. Det påstod *Dagbladet Information* 1. maj i år. Derfor havde avisen digtet en god ny kampsang med titlen *Nationale* sunget på melodien: *Internationale*.

Med denne sang ville *Information* sige – eller rettere synge – at idéen om globale fællesskaber er i krise, og det i en tid, hvor der er brug for samarbejde om at løse grænseoverskridende økonomiske problemer, klima- og miljøproblemer, flygtninge- og migrationsproblemer etc. Men da den ellers ofte internationalt orienterede venstrefløj også lider af national hjemve, er spørgsmålet, om ikke det er muligt at etablere et forhold, hvor det nationale og det globale ikke modarbejder hinanden. Svaret viser sig bl.a. gennem de sange, som siger os noget, og som vi vælger at synge sammen.

For tiden nyder det faktisk igen en vis popularitet at samle sig om at synge morgensang. Ikke alene i skolerne og på universiteterne, men også i offentlige og private virksomheder. For det er en *oplevelse*, der skaber ånd. Holdånd. Og hersker den rette ånd, så når man langt. Sammen. Det ved vi, måske især i Danmark. For her ved vi, at fællessang i sin tid vækkede en national folkeånd. Vi ved derfor også, at fællessang ville kunne vække en lokal virksomhedsånd til live i dag.

Historisk hænger det sammen med Grundtvig. Kombinationen af fællessang og foredrag er kendt som Grundtvigs metode til at skabe folkelig vi-følelse i forsamlinger. Grundtvig var folkeåndens præst.

Mere generelt symboliserer Grundtvig ofte pædagogiske tilgange, der skaber samhørighedsfølelse, tillid og samspil mellem ligeværdige folk. Formuleret lidt spidst: Grundtvigs projekt var nationalt; det handlede ikke om at vække en global ånd. Men som verden ser ud i dag – præget af globale udfordringer – har vi brug for en mere verdensåben grundtvigianisme.

Hvad 'en verdensåben grundtvigianisme' er, har politikerne svært ved at blive enige om. Også når det gælder sange: Tilbage i 2009 fremsatte Dansk Folkeparti et lovforslag om at gøre morgensang obligatorisk på samtlige folkeskoler i Danmark. Forslaget blev begrundet med, at sang ikke alene bidrager til fællesskabsfølelsen på den enkelte skole. Nej, sange – sunget på dansk – giver også unge indblik i samfundsforhold, danmarkshistorien og kristendommens betydning for det danske folks selvforståelse og integration i denne.

Forslaget samlede ikke flertal. En af grundene var, at modstandere af forslaget ikke mente, at det gjorde Danmark åbent nok overfor omverdenen. For det ville kræve, at man både brugte nationale og internationale sange, og at man sang dem på andre sprog end dansk, lød det. Men hvordan gør man så vores grundtvigianske hjemve mere verdensåben?

For at svare på det forlader jeg et kort øjeblik sangkulturen og vender mig mod den

danske fagbevægelses forbindelse til grundtvigianismen. I sammenfattet form handler det for det første om, at grundtvigianere, socialdemokrater og fagbevægelsen i efterkrigstiden indgik et historisk kompromis, hvor velfærd og danskhed blev et og det samme. At være dansk blev at identificere sig med det danske velfærds- og arbejdsmarkedssystem. Af samme grund henviser både socialdemokrater og fagbevægelse til Grundtvigs sang fra 1820 *Langt højere bjerge så vide på jord*, hvor afslutningen ”da har i rigdom vi drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt” ofte citeres. Men vigtigere er det, at fagbevægelsen – og især dens tillidsvalgte – siden begyndelsen af 1990'erne har bidraget til at globalisere virksomheder – herunder multinationale datterselskaber – på en måde, der har klangbund i de bedste sider af det danske samfunds tradition for folkeligt båret samfundsmæssig fornyelse.

'De bedste sider' handler om dansk samarbejds-, medbestemmelses- og ligeværdighedskultur, hvor lønmodtagere i teams og tillidsvalgte i samarbejde med ledelsen 'møder hinanden på halvvejen'. Det gør Danmark til foregangsland, når det gælder om at puste menneskelig ånd ind i den globaliserede økonomi. Det er denne danske 'melodi' mange andre lande opfordrer os til at fortsætte med. ■

